

VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

Priročnik za mlade v okviru projekta DigiPravZaMlade

Operacija se izvaja v okviru javnega razpisa Problemsko učenje študentov v delovno okolje 2024–2027 (PUŠ v delovno okolje 2024–2027). Operacijo sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in mladino ter Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada plus (ESS+).

Ljubljana, junij 2026

SEZNAM KRATIC

EMŠO: enotna matična številka občana

EU: Evropska unija

GDPR: General Data Protection Regulation

IP naslov: Internet Protocol naslov

IP: Informacijski pooblaščenec

KZ-1: Kazenski zakonik

OZ: Obligacijski zakonik

SUVP: Splošna uredba o varstvu podatkov

ZinfP: Zakon o informacijskem pooblaščenju

ZVOP-2: Zakon o varstvu osebnih podatkov

KAZALO VSEBINE

1	NA SPLOŠNO O OSEBNIH PODATKIH	5
2	KAJ SPLOH SO "OSEBNI PODATKI"?	5
3	ZAKAJ BI TE TO MORALO ZANIMATI?	5
4	TVOJE GLAVNE PRAVICE	6
5	NAMEN ZBIRANJA PODATKOV	7
5.1	PROFILIRANJE	7
5.2	TRGOVANJE S PODATKI	7
5.3	TRŽNA IN POLITIČNA MANIPULACIJA	7
6	ZLONAMERNA UPORABA OSEBNIH PODATKOV	8
7	VARSTVO OSEBNIH PODATKOV	9
7.1	GLAVNA NAČELA VARSTVA OSEBNIH PODATKOV	9
7.2	KDAJ JE OBDELAVA OSEBNIH PODATKOV SPLOH DOVOLJENA?	10
7.3	KAJ PA V SLOVENIJI?	11
8	KAJ LAHKO NAREDIŠ, ČE NEKDO NAROBE UPORABLJA TVOJE OSEBNE PODATKE?	11
8.1	NAJPREJ SE OBRNI NA TISTEGA, KI TVOJE PODATKE UPORABLJA	12
8.2	ČE TO NE POMAGA, SE OBRNI NA NADZORNI ORGAN	12
8.3	KAJ LAHKO NAREDI INFORMACIJSKI POOBlašČENEC?	12
8.4	LAHKO GREŠ TUDI NA SODIŠČE	13
8.5	V HUJŠIH PRIMERIH LAHKO PRIDEJO V POŠTEV TUDI DRUGI POSTOPKI	13
9	ZAKAJ JE TO POMEMBNO ZATE?	14
10	KAJ SI JE DOBRO ZAPOMNITI?	14
11	ZAKLJUČEK	14
12	LITERATURA IN VIRI	15
12.1	SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE	15
12.2	ČLANKI V REVIJAH	15
12.3	PRAVNI VIRI	15
12.4	SODNA PRAKSA	15
12.5	SPLETNI VIRI	15

1 NA SPLOŠNO O OSEBNIH PODATKIH

Živimo v dobi, ko je tehnologija spremenila tako gospodarstvo kot naše družbeno življenje. Vsak tvoj klik, obisk spletne strani ali uporaba aplikacije pove nekaj o tebi; tvojih navadah, načinu življenja, željah in strahovih. Pomembno je, da se zavedamo, kaj se z našimi podatki dogaja in kakšne so naše pravice, saj se le na tak način lahko zaščitimo pred subjekti, ki jih želijo izkoristiti.

2 KAJ SPLOH SO “OSEBNI PODATKI”?

Osebni podatek je katera koli informacija, ki se nanaša nate in omogoča tvojo neposredno ali posredno identifikacijo.¹ To niso le tvoje ime, priimek in naslov prebivališča, temveč poleg mnogih drugih tudi naslov tvoje elektronske pošte in IP naslov, oznake piškotkov in identifikatorji za oglaševalce na tvojem telefonu, podatki o lokaciji, registrska oznaka avtomobila in številka zdravstvenega zavarovanja.

Posebno skupino tvorijo občutljivi osebni podatki, ki razkrivajo tvoje rasno ali etnično poreklo, politične nazore, veroizpoved, filozofska prepričanja ali članstva v sindikatih.² Mednje spadajo tudi tvoji genetski in biometrični podatki (npr. prstni odtis ali prepoznavna obraza za odklepanje telefona), podatki o zdravstvenem stanju ter drugi podatki o tvojem spolnem življenju ali spolni usmernosti. Gre za občutljive osebne podatke, kar pomeni, da potrebujejo višjo stopnjo zaščite, saj bi njihova obdelava lahko resno ogrozila tvoje temeljne pravice in svoboščine.

3 ZAKAJ BI TE TO MORALO ZANIMATI?

Prisotnost na spletu je v današnjem času, sploh za mlade, nujno potrebna za delovanje v družbi, vendar pa na področju varstva osebnih podatkov prinaša številna tveganja. Tudi če nimaš »ničesar skriti« omogoča tehnologija podjetjem, da oblikujejo tvoj profil; spremljajo tvoje vedenje na spletu, analizirajo tvoj okus, interese in previdevajo tvoje prihodnje odločitve. Mladi potrebujete še posebno varstvo, saj se morda manj zavedate tveganj, posledic in predvsem svojih pravic. Podatki, ki jih danes objaviš na socialnih omrežjih, lahko jutri vplivajo na pomembne aspekte tvojega življenja (recimo zaposlitev, odobritev posojil...), sploh v primeru, da bodo v postopek odločanja vključeni avtomatizirani sistemi.

Glavna tveganja, ki ste jim mladi na področju varstva osebnih podatkov izpostavljeni na spletu:

¹ SUVP, 4. člen, 1. odstavek.

² SUVP, 51. točka uvodne izjav.

- Trajnost digitalnega zapisa: Ko je informacija objavljena na spletu, jo je težko izbrisati. Verjetno si že zasledil izraz "digital footprint": vsaka tvoja aktivnost na spletu tvori košček sestavljanke, ki predstavlja, kdo si.³
- Asimetrija moči: Korporacije razpolagajo z napredno tehnologijo za analizo podatkov in milijardami evrov, s katerimi zasledujejo svoje cilje. Kot posamezniki nimamo vpogleda v ozadje procesov množične obdelave podatkov, nepoznavanje pravic pa nas naredi nasproti velikim multinacionalkam še bolj ranljive.⁴
- Zaščita avtonomije: Varstvo podatkov ščiti pravico, da si sam izoblikuješ mnenje, ne da bi bil pri tem podvržen nevidnim algoritemskim pritiskom in manipulacijam.⁵

4 TVOJE GLAVNE PRAVICE

Nemogoče se je popolnoma izogniti temu, da bi se na spletu obdelovali tvoji podatki. Ravno zato pa je nujno, da se zavešaš svojih pravic. Kot bo v nadaljevanju podrobneje razloženo, je glavni pravni vir na področju varstva podatkov v EU Splošna uredba o varstvu podatkov, ki zagotavlja temeljne pravice na tem področju, in sicer:

- pravica do seznanitve: pravico imaš izvedeti, ali nekdo obdeluje tvoje podatke, zakaj to počne in komu jih posreduje;⁶
- pravica do dostopa: od podjetja lahko zahtevaš kopijo vseh osebnih podatkov, ki jih imajo o tebi;⁷
- pravica do popravka: če so podatki o tebi netočni ali nepopolni, lahko zahtevaš takojšen popravek;⁸
- pravica do izbrisa ("pravica do pozabe"): je ena najpomembnejših pravic za mlade: če si kot otrok objavil nekaj, za kar želiš, da bi bilo izbrisano, lahko zahtevaš izbris podatkov, ko niso več potrebni ali če prekličeš svojo privolitev v obdelavo;⁹
- pravica do omejitve obdelave: gre za pravico, ki posamezniku omogoča, da upravljalec za določen čas preneha z obdelavo posameznikovih podatkov. Uveljavljati jo je možno v primeru spora o točnosti podatkov, nezakoniti obdelavi podatkov ali ugovora v zvezi z obdelavo podatkov;¹⁰
- pravica do prenosljivosti podatkov: svoje podatke lahko dobiš v strojno berljivi obliki in jih preneseš k drugemu ponudniku storitev;¹¹

³ Aguiar, 2024, str. 1.

⁴ Aguiar, 2024, str. 1.

⁵ Prav tam.

⁶ SUVP, 15. člen, 1. odstavek.

⁷ Prav tam.

⁸ SUVP, 16. člen.

⁹ SUVP, 17. člen.

¹⁰ SUVP, 18. člen

¹¹ SUVP, 20. člen.

- pravica do ugovora: kadar koli lahko prepoveš uporabo svojih podatkov za namene neposrednega trženja (reklame).¹²

5 NAMEN ZBIRANJA PODATKOV

Pogosto se med mladimi zastavlja vprašanje: *“Pa naj imajo moje podatke, kaj pa bodo z njimi?”* Kljub temu, da korporacij ne zanima direktno, kaj si počel včeraj popoldne, so tvoji podatki za njih kljub temu neprecenljivi. Podjetja osebne podatke zbirajo z namenom ustvarjanja čim boljše slike o tebi, tvojem vedenju in motivacijah, kar uporabijo predvsem za namene trženja.

5.1 PROFILIRANJE

Z uporabo strojnega učenja podjetja na podlagi tvojih preteklih aktivnosti ustvarijo “profil”, s pomočjo katerega lahko predvidijo tvoje prihodnje odločitve. Upoštevajo tvojo zgodovino brskanja, všečke, deljenja, čas gledanja določene vsebine in nakupovalne navade. Te podatke uporabljajo za tako imenovano mikro-targetiranje, kjer ti prikazujejo vsebine, ki najbolj učinkovito vplivajo na tvoje vedenje.¹³ Že zaradi enega samega komentarja na video o pripravi krofov bodo tvoj celoten for you page preplavili slaščičarski posnetki.

5.2 TRGOVANJE S PODATKI

Številne brezplačne aplikacije tvojih podatkov ne uporabljajo zgolj za lastno delovanje, temveč jih prodajajo tretjim osebam (posrednikom podatkov). Ti podatki se nato iz različnih virov združujejo v vaš “digital footprint”, kar omogoča srhljivo natančen vpogled v vaše življenje in obnašanje.¹⁴

5.3 TRŽNA IN POLITIČNA MANIPULACIJA

Prav vsi ti zbrani podatki omogočajo podjetjem, da izkoriščajo tvoje interese za ustvarjanje dobička; reklame bodo prilagodila vsebini, ki jo pogosto gledaš in ti s tem »vsilila« izdelke ali storitve, ki jih sploh ne potrebuješ. Poleg tržnih reklam je profiliranje na socialnih omrežjih tudi način političnega mikro-targetiranja, t.j. namerno

¹² SUVP, 21. člen, 2. odstavek.

¹³ Ahmmad et al., 2025.

¹⁴ Beltrán, 2022.

prikazovanje prilagojenih političnih sporočil, ki bodo imela na posameznika največji učinek in bodo socialno najbolj vplivala nanj.¹⁵

6 ZLONAMERNA UPORABA OSEBNIH PODATKOV

Poleg tega deljenje osebnih podatkov na spletu odpira popolnoma nov spekter tveganj, in sicer tveganja direktne zlorabe podatkov. Prej omenjena obdelava je (v kolikor se opravlja v skladu z zakonodajo) načeloma dovoljena, vendar pa so tvoji podatki na spletu tarča nezakonitih zlorab. O tem govorimo predvsem v kontekstu tvojega aktivnega sodelovanja pri posredovanju podatkov, kjer imaš največ neposrednega vpliva, hkrati pa tudi največ odgovornosti: tvoje objave. Vsaka fotografija, komentar ali "story" postane del trajnega digitalnega arhiva, ki ga je mogoče zlorabiti na načine, ki presegajo zgolj ciljno oglaševanje.

Čeprav aplikacije ponujajo funkcije, kot so izginjajoča sporočila, je treba razumeti, da digitalni zapis nikoli zares ne izgine. Prejemnik lahko vsebino vedno shrani (screenshot) in jo deli brez tvoje vednosti. Prav tako se podatki shranjujejo na strežnikih podjetij, kjer ostanejo tudi po tem, ko jih navidezno izbrišeš. Poleg tega obstajajo orodja, ki indeksirajo in shranjujejo stare različice spletnih strani, kar pomeni, da so lahko tvoje objave dostopne tudi čez desetletja.

Zloraba osebnih podatkov in objav lahko privede do resnih posegov v človekove pravice, načinov za zlorabo pa je v današnji dobi nešteto. V nadaljevanju je naštetih nekaj primerov zlorab, ki se lahko zgodijo.

6.1 SOCIALNI INŽENIRING IN KRAJA IDENTITETE

Z javno objavo podatkov o svojem življenju (lokacija, šola, ki jo obiskujete, imena hišnih ljubljencev...) napadalcem nevede posreduješ podatke, ki jih lahko zlorabijo, da se izdajajo zate. Potrebujejo le nekaj osnovnih podatkov, tvojo sliko in zvočni posnetek, in s pomočjo umetne inteligence lahko ustvarijo prepričljivo kopijo tebe, nad katero pa nimaš kontrole.

6.2 USTVARJANJE LAŽNIH VSEBIN IN KONTEKSTUALNA ZLORABA

S pomočjo umetne inteligence je iz le nekaj slik mogoče umetno ustvariti prepričljive slike, ki pa nikoli niso nastale. To postaja priljubljen način za izsiljevanje in izkoriščanje, sploh mladoletnikov, ki so toliko bolj ranljivi. Prav tako je popolnoma resnično

¹⁵ Zarouali et al., 2020.

fotografijo ali izjavo, ki se v danem trenutku mogoče zdi zabavna, kasneje uporabiti zunaj konteksta in ustvariti popolnoma drugačen pogled na gradivo.

6.3 DOXING

Gre za zlonamerno javno objavo tvojih zasebnih podatkov (npr. telefonske številke, e-naslova ali domačega naslova). Posredovani podatki se lahko pojavijo na seznamih, ki se jih uporablja za neželjene reklame, nadlegovanje in klicanje z namenom finančne zlorabe.

6.4 VARNOSTNI INCIDENTI

Kopičenje ogromnih količin podatkov (Big Data) na enem mestu poveča nevarnost za kibernetске napade. V primeru vdora lahko tvoji zasebni pogovori, fotografije ali gesla postanejo javno dostopni ter predmet zlorabe ali izsiljevanja.

7 VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

Varstvo osebnih podatkov je zelo pomembno. Ne gre samo za zakone, ampak za to, da so tvoji podatki varni in da veš, kdo jih uporablja. Danes veliko stvari delamo na internetu, zato je pomembno, da obstajajo pravila, ki nas ščitijo. V EU so ta pravila zapisana v Splošni uredbi o varstvu podatkov (SUVP), bolj znani kot GDPR. Ta velja v vseh državah članicah EU in določa, kako se lahko osebni podatki zbirajo, uporabljajo, hranijo in varujejo. Glavna ideja teh pravil je, da ima vsak človek več nadzora nad svojimi podatki in da morajo podjetja, šole, aplikacije in druge ustanove z njimi ravnati pošteno in previdno.

Ideja je preprosta: nihče ne bi smel zbirati ali uporabljati tvojih osebnih podatkov brez razloga, brez tvoje vednosti ali na način, ki je pretiran ali zavajajoč. Če nekdo obdeluje tvoje podatke, mora za to imeti dober in zakonit razlog, ti pa moraš vedeti, kaj se s tvojimi podatki dogaja, da ne pristanejo v napačnih rokah.

7.1 GLAVNA NAČELA VARSTVA OSEBNIH PODATKOV

SUVP temelji na več osnovnih načelih. Ta načela predstavljajo pravila »poštene igre« pri ravnanju z osebnimi podatki. To so:

- zakonitost, poštenost in preglednost - podjetje ali ustanova ne sme podatkov zbirati na skrivaj ali ljudi zavajati glede tega, zakaj jih potrebuje.¹⁶ Posameznik mora vedeti, kateri podatki se zbirajo, za kakšen namen in kako dolgo se bodo uporabljali;
- omejitev namena - osebni podatki se lahko zbirajo samo za določen in zakonit namen.¹⁷ Če na primer spletna trgovina potrebuje tvoj naslov za dostavo paketa, tega podatka ne sme kasneje brez razloga uporabljati še za reklame, ga dajati drugim ali ga hraniti brez razloga;
- najmanjši obseg podatkov - zbirati se sme samo toliko podatkov, kolikor je res nujno potrebno za namene zbiranja.¹⁸ Če za neko storitev zadostuje e-poštni naslov, potem ni razloga, da bi nekdo zahteval še tvojo telefonsko številko, telefonsko številko tvoje babice, domači naslov, EMŠO ali druge podatke.
- točnost - osebni podatki morajo biti pravilni in po potrebi posodobljeni.¹⁹ Napačni ali zastareli podatki lahko posamezniku povzročijo težave, zato jih je treba popraviti ali izbrisati;
- načelo omejitve shranjevanja - osebni podatki se ne smejo hraniti za vedno, ampak samo toliko časa, kolikor je potrebno za namen, zaradi katerega so bili zbrani.²⁰ Po poteku namena, morajo biti podatki izbrisani ali anonimizirani;
- načelo zaupnosti- osebni podatki morajo biti dobro zaščiteni pred krajo, zlorabo, izgubo ali nepooblaščenim dostopom.²¹ Kdor podatke obdeluje, mora poskrbeti za ustrezne varnostne ukrepe, na primer z geslom za dostop;
- načelo odgovornosti - tisti, ki uporablja osebne podatke, mora ravnati po pravilih in hkrati dokazati, da jih res upošteva.²²

7.2 KDAJ JE OBDELAVA OSEBNIH PODATKOV SPLOH DOVOLJENA?

Osebnih podatkov se ne sme zbirati ali uporabljati brez utemeljenega in zakonitega razloga - pravne podlage. SUVP določa več takih pravnih podlag.

- privolitev posameznika - nekdo ti pove, da želi uporabiti tvoje podatke, ti pa v to privoliš, tvoja odločitev pa mora biti prostovoljna in jasna;²³
- uresničitev pogodbe - nekateri tvoji podatki so potrebni, da se dogovor ali nakup lahko izvede, npr. če nekaj kupiš prek spleta, trgovina potrebuje tvoje ime in naslov, da ti lahko pošlje paket;²⁴

¹⁶ SUVP, 5. člen, 1. odstavek.

¹⁷ Prav tam.

¹⁸ Prav tam.

¹⁹ SUVP, 5. člen, 1. odstavek.

²⁰ Prav tam.

²¹ Prav tam.

²² Prav tam.

²³ SUVP, 6. člen, 1. odstavek.

²⁴ SUVP, 6. člen, 1. odstavek.

- zakonska obveznost - včasih zakon podjetju, šoli ali drugi ustanovi nalaga, da mora določene podatke zbirati in hraniti, npr. zaradi računov, davkov ali drugih uradnih postopkov;²⁵
- nujni primeri - tvoji podatki se lahko obdelujejo, kadar je treba zaščititi življenje ali zdravje posameznika; takšne situacije so redke in nastopijo le v izrednih okoliščinah;²⁶
- javni interes ali izvajanje javnih nalog - šola, občina ali drug javni organ lahko uporablja tvoje podatke, kadar jih potrebuje za svoje delo, npr. šola mora vedeti, kateri učenci hodijo tja, da lahko vodi ocene ter spričevala in organizira izlete;²⁷
- zakoniti interes - podjetje lahko uporabi tvoje podatke, če ima za to dober razlog, vendar pri tem ne sme preveč poseči v tvojo zasebnost.²⁸ Na primer, če kupiš nekaj v spletni trgovini, ti lahko trgovina na e-mail pošlje obvestilo, da je paket na poti. To je njen zakoniti interes, ker te mora obvestiti o naročilu. Ampak ne bi bilo prav, da bi potem tvoj e-mail brez vprašanja uporabljala še za stalna reklamna sporočila, če tega nisi pričakoval.

7.3 KAJ PA V SLOVENIJI?

V Sloveniji, poleg pravil SUVP, velja tudi poseben zakon, ki se imenuje Zakon o varstvu osebnih podatkov, to je ZVOP-2. Ta pove, kako se ta pravila uporabljajo pri nas in kaj lahko narediš, če nekdo s tvojimi podatki ravna narobe. Ta pravila ne veljajo samo za državo ali šolo, ampak tudi za podjetja, aplikacije, spletne strani in včasih celo za navadne ljudi.

To je posebej pomembno na internetu in družbenih omrežjih. Če nekdo brez dovoljenja objavi tvojo sliko, tvoje podatke ali kaj drugega o tebi, to ni vedno samo zasebna stvar, ampak lahko pomeni kršitev tvojih pravic.

8 KAJ LAHKO NAREDIŠ, ČE NEKDO NAROB E UPORABLJA TVOJE OSEBNE PODATKE?

Če imaš občutek, da nekdo tvoje osebne podatke uporablja narobe, nisi brez pomoči. Ne rabiš samo čakati ali upati, da bo problem izginil. Imaš več možnosti, kako ukrepati.

²⁵ Prav tam.

²⁶ Prav tam.

²⁷ Prav tam.

²⁸ Prav tam.

8.1 NAJPREJ SE OBRNI NA TISTEGA, KI TVOJE PODATKE UPORABLJA

To je lahko podjetje, šola, aplikacija, spletna stran ali kdo drug, ki ima tvoje podatke.

Lahko jih vprašaš:

- katere tvoje podatke imajo,²⁹
- ali so ti podatki pravilni,³⁰
- naj napačne podatke popravijo,³¹
- naj tvoje podatke izbrišejo,³²
- ali naj omejijo njihovo uporabo.³³

8.2 ČE TO NE POMAGA, SE OBRNI NA NADZORNI ORGAN

V Sloveniji je za to pristojen Informacijski pooblaščenec. To je organ, ki preverja, ali se osebni podatki uporabljajo na zakonit način.³⁴

Nanj se lahko obrneš, če:

- ti podjetje, šola ali aplikacija ne odgovori,
- odgovora ne sprejmeš,
- misliš, da tvoje podatke uporabljajo nezakonito.

Informacijski pooblaščenec lahko preveri, kaj se dogaja in ukrepa, če ugotovi kršitev.

8.3 KAJ LAHKO NAREDI INFORMACIJSKI POOBLAŠČENEC?

Če ugotovi, da je nekaj narobe, lahko:

- zahteva, da se napaka popravi,³⁵
- omeji uporabo tvojih podatkov,³⁶
- prepove nadaljnjo uporabo,³⁷
- zahteva izbris podatkov,³⁸

²⁹ SUVP, 15. člen, 1. odstavek.

³⁰ Prav tam.

³¹ SUVP, 16. člen.

³² SUVP, 17. člen.

³³ SUVP, 18. člen.

³⁴ ZinfP, 2. člen.

³⁵ ZVOP-2, 29. člen, 1. odstavek.

³⁶ Prav tam.

³⁷ Prav tam.

³⁸ Prav tam.

- v hujših primerih pa lahko izda tudi kazen ali globe.³⁹

8.4 LAHKO GREŠ TUDI NA SODIŠČE

Če je stvar resna, je možna tudi tožba. To pomeni, da lahko zahtevaš zaščito svojih pravic na sodišču.

Na sodišču lahko zahtevaš:

- da kršitev preneha,⁴⁰
- da se stanje popravi,⁴¹
- da dobiš odškodnino, če ti je bila povzročena škoda.⁴²

Tudi, če je nekdo s kršitvijo že prenehal, lahko še vedno zahtevaš, da se uradno ugotovi, da je ravnal narobe.⁴³

8.5 V HUJŠIH PRIMERIH LAHKO PRIDEJO V POŠTEV TUDI DRUGI POSTOPKI

Včasih ne gre samo za osebne podatke, ampak tudi za poseg v zasebnost, dostojanstvo ali ugled. Na primer:

- nekdo objavi tvojo sliko brez dovoljenja,
- deli tvojo številko,
- javno objavi nekaj zelo osebnega o tebi,
- te osramoti z uporabo tvojih podatkov.

Takrat lahko pride v poštev tudi sodno varstvo. Če ti je zaradi zlorabe osebnih podatkov nastala škoda, lahko zahtevaš odškodnino.⁴⁴ To pomeni, da lahko oseba, ki je tvoje podatke nezakonito uporabila ali objavila, odgovarja za posledice svojega ravnanja. Odškodnino lahko zahtevaš v okviru odškodninske odgovornosti, praviloma z vložitvijo tožbe na sodišče. Pri tem moraš pokazati, da je prišlo do protipravnega ravnanja, da ti je nastala škoda in da obstaja povezava med ravnanjem kršitelja in nastalo škodo. Odškodnina lahko zajema premoženjsko škodo, na primer finančno izgubo, in nepremoženjsko škodo, na primer duševne bolečine, poseg v zasebnost, ugled ali dostojanstvo.

V okviru sodnega varstva se lahko zahteva tudi, da kršitelj preneha s kršitvijo, da se objava umakne,⁴⁵ da se popravi ali prekliče neresnična izjava, v določenih primerih

³⁹ ZVOP-2, 95. člen - 115. člen.

⁴⁰ ZVOP-2, 11. člen, 2. odstavek.

⁴¹ Prav tam.

⁴² ZVOP-2, 11. člen, 4. odstavek.

⁴³ ZVOP-2, 11. člen, 3. odstavek.

⁴⁴ OZ, 179. člen.

⁴⁵ Glej VSL sklep I Cpg 15/2017, 25. 1. 2017.

pa tudi objava sodbe.⁴⁶ V zelo hudih primerih, na primer pri grožnjah, izsiljevanju, hujšem nadlegovanju ali kraji identitete, lahko pride v poštev tudi prijava na policiji⁴⁷.

9 ZAKAJ JE TO POMEMBNO ZATE?

Ker gre za primere iz vsakdanjega življenja:

- nekdo objavi tvojo fotko brez dovoljenja,
- deli tvojo telefonsko številko,
- spletna stran sledi tvoji lokaciji,
- aplikacija zbira več podatkov, kot jih res potrebuje,
- nekdo tvoje podatke uporablja za reklame, čeprav tega nočeš.

To niso nepomembne stvari. Tvoji osebni podatki imajo vrednost, zato ni vseeno, kdo jih uporablja in kako ravna z njimi.

10 KAJ SI JE DOBRO ZAPOMNITI?

Imaš pravico vedeti:

- kdo ima tvoje podatke,
- katere podatke ima,
- zakaj jih uporablja,
- kako dolgo jih hrani.

In še bolj pomembno: imaš pravico ukrepati, če se s tvojimi podatki ravna narobe.

11 ZAKLJUČEK

Varstvo osebnih podatkov pomeni, da so tvoji podatki zaščiteni. Danes veliko časa preživimo na internetu, v aplikacijah in na družbenih omrežjih, zato pogosto delimo svoje ime, slike, telefonsko številko, e-mail ali druge podatke. Prav zato so pomembna pravila, ki povedo, kdo sme te podatke uporabljati in kako. Če nekdo s tvojimi podatki ravna na nezakonit način, lahko ukrepaš in poiščeš pomoč. To ni le tema za zakone in pravila, ampak nekaj, kar vpliva na naše vsakdanje življenje.

⁴⁶ OZ, 178. člen.

⁴⁷ Npr. neupravičeno slikovno snemanje po 138. členu KZ-1 ali zloraba osebnih podatkov po 143. členu KZ-1.

12 LITERATURA IN VIRI

12.1 SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE

1. J. Aguiar (2024). Digital Footprint Management: Youth and Social Media on Protecting your Online Identity and Reputation. California State University.
2. F. Beltrán (2022). Personal data on sale. University of Auckland.

12.2 ČLANKI V REVIJAH

1. M. Ahmmad, et al. (2025). Trap of Social Media Algorithms: A Systematic Review of Research on Filter Bubbles, Echo Chambers, and Their Impact on Youth. *Societies* 2025, 15(11).
2. B. Zarouali, et al. (2020). Using a Personality-Profiling Algorithm to Investigate Political Microtargeting: Assessing the Persuasion Effects of Personality-Tailored Ads on Social Media. *Sage Journals*, 49(8).

12.3 PRAVNI VIRI

1. Kazenski zakonik (KZ-1). Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15, 6/16 – popr., 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP, 16/23 in 107/24 – odl. US.
2. Obligacijski zakonik (OZ). Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631.
3. Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. 4. 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov). Uradni list Evropske unije, L 119, 4. 5. 2016, str. 1–88.
4. Zakon o Informacijskem pooblaščenju (ZInfP). Uradni list RS, št. 113/05 in 51/07 – ZUstS-A.
5. Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2). Uradni list RS, št. 163/22, 40/25 – ZInfV-1 in 10/26 – ZP-1L.

12.4 SODNA PRAKSA

1. VSL, Sklep I Cpg 15/2017, Višje sodišče v Ljubljani, 25. 01. 2017, ECLI:SI:VSLJ:2017:I.CPG.15.2017.

12.5 SPLETNI VIRI

1. Informacijski pooblaščenec, Ključne novosti ZVOP-2. (2026). URL: <https://www.ip-rs.si/zakonodaja/zakon-o-varstvu-osebnih-podatkov/zvop-2>, 14. 4. 2026.